

פרק 5 - שירותי בריאות

הערה: על שירותי הבריאות הניתנים ע"י המינהל לשירותים חברתיים בעירייה, ראה/י פרק 4 - שירותים חברתיים וביטוח לאומי.

מקורות והגדרות

המרכז הרפואי ת"א ע"ש סוראסקי - המרכז הרפואי כולל את בתי החולים: **איכילוב** (אשר אוחד בשנת 1992 עם בית החולים רוקח, שהיה ממוקם ברח' בלפור), **בית יולדות "ליס"** (בעבר בית יולדות הקרייה, במיקומו הנוכחי החל ביולי 1997) ו**בית החולים לילדים דנה-דואק**.

לוחות 1-5: משרד הבריאות, שירותי מידע ומחשוב, תחום מידע

המעון לבריאות הנפש - יפו נסגר במהלך שנת 2005 ועקב כך קטגוריית "מוסדות אשפוז בבעלות ממשלתית" (בת"א-יפו) נותרת ריקה.

מיטות תקן - מספר המיטות התקניות בסוף השנה על-פי התקציב שאושר למוסד.

הערה: כל הנתונים בלוחות 1-5 אינם כוללים ילודים.

לוחות 6-7: המרכז הרפואי ת"א ע"ש סוראסקי, אגף המחשוב

לוח 8: המוסד לביטוח לאומי, מינהל המחקר והתכנון

לוחות 9-10: הלמ"ס

לוח 11: הסקר החברתי, הלמ"ס

ראה פרוט על הסקר החברתי בהגדרות פרק 3.

תיאור והסבר

1. מיטות אשפוז

ממחצית שנות ה-50' (השנים הראשונות לגביהן נמצאו נתונים) ועד 2010 גדל מספר מיטות התקן במוסדות האשפוז בעיר (שכוללים מוסדות למחלות ממושכות) פי 2.2 - מ-1,376 מיטות בשנת 1957 ל-3,038 בשנת 2010. עיקר הגידול התרחש עד תחילת שנות ה-2000. שנת 2007 הייתה שנת שיא במספר המיטות בעיר עם 3,265 מיטות תקן. בשנת 2008 נגרע בית אבות גבעת השלושה ממצבת מוסדות האשפוז העירוניים, מה שהביא לירידה במספר המיטות והקבלות למוסדות אשפוז בעיר בהשוואה למספר המיטות והקבלות בשנת 2007 (לוחות 5.1 ו-5.2).

מן הנתונים עולה כי מתחילת שנות ה-90' ועד 2002 חלה עלייה משמעותית בשיעור המיטות ל-1,000 נפש באוכלוסייה הממוצעת בעיר (שיעור של 5.07 בשנת 1990, בהשוואה לשיעור של 8.81 ב-2002). החל ב-2002 ישנה ירידה מתמשכת, אשר מוסברת בכך שבמקביל לגידול שחל במספר מיטות התקן במוסדות האשפוז בעיר, חל גידול רב יותר באוכלוסיית העיר. שיעור המיטות ל-1,000 נפש באוכלוסייה ממוצעת בעיר הגיע ב-2011 ל-7.41. בשנת 2010 עמד שיעור זה על 7.52 ובשנת 2009 - 7.64.

מיטות התקן במוסדות האשפוז בעיר מהוות 6.9% מסה"כ מיטות התקן בישראל (2,996 מתוך 43,310). אם נוציא מהחשבון את המיטות לחולי נפש (המהוות 8.6% מהמיטות בישראל), יהיה אחוז המיטות בעיר 7.6% מסה"כ הארצי. אחוז המיטות למחלות ממושכות בעיר מכלל המיטות עומד על 53% והוא דומה לשיעור הארצי (56%).

עד שנת 1980 היו המיטות בבעלות ציבורית, עירונית או ממשלתית כ-90% מסה"כ המיטות במוסדות האשפוז בעיר. בשנת 1980 נסגר בית החולים "צהלום" ביפו, שהיה בבעלות ממשלתית. במהלך השנים התמעטו מספר המיטות הנמצאות בבעלות ממשלתית והחל ב-2005 אין עוד מיטות בבעלות ממשלתית בתל-אביב-יפו. במקביל, נבנו והורחבו בתי חולים פרטיים (כגון בית חולים אסותא) וכך עלה מאוד מספר המיטות בבעלות פרטית, בעיקר החל בשנת 2000. בנוסף, החל בשנת 2008, גבעת השלושה אינו מהווה עוד מוסד אשפוז עירוני, מה שהביא לירידה משמעותית נוספת

במספר המיטות בבעלות ציבורית. ב-2011 היו המיטות בבעלות עירונית-ממשלתית או ציבורית רק כ-60% מסה"כ המיטות ואילו כ-40% מהמיטות הן בבעלות פרטית (לוח 5.1).

2. המרכז הרפואי תל-אביב ע"ש סוראסקי

במרכז הרפואי תל-אביב ע"ש סוראסקי היו בסוף 2011 1,054 מיטות, בהתפלגות בין המחלקות אין שינוי מאז שנת 1999. מספר מרפאות החוץ והמכונים של המרכז הרפואי ת"א ע"ש סוראסקי בשנת 2012 עמד על 208 ומספר הביקורים עמד בשנה זו על כ-1,629,000 ביקורים. החל בשנות ה-80 ישנה מגמת ירידה מתמשכת בחלקן היחסי של מיטות התקן במרכז הרפואי ת"א מסה"כ מיטות התקן בעיר מ-75% ב-1980 ל-35% ב-2011, וירידה במספר הקבלות למרכז מסה"כ הקבלות למוסדות האשפוז בעיר מ-89% ב-1980 ל-63% ב-2011. במקביל חלה עלייה בחלקן היחסי של מיטות התקן והקבלות למוסדות האשפוז בבעלות פרטית: 12% מהמיטות ו-12% מהקבלות ב-1980, לעומת 40% מהמיטות ו-36% מהקבלות ב-2011.

מאושפזים, לפי עיר המגורים

המרכז הרפואי ת"א ע"ש סוראסקי (לא כולל יולדות, הריון בסיכון גבוה, ילדים ופגים) משרת בעיקר את תושבי ת"א-יפו. 46% מהמאושפזים בו בשנת 2012 באו מת"א-יפו, היתר באו בעיקר מחולון, רמת גן ובת-ים (17%), ומגבעתיים ובני ברק (4%).

אחוז תפוסה, שהייה ממוצעת וגיל המאושפזים

אחוז התפוסה במרכז הרפואי ת"א ע"ש סוראסקי (לוח 5.4) עמד על 134.1% בשנת 2011, בהשוואה ל-136.5% בשנת 2010. החל במחצית שנות ה-70 ועד 2011 חלה עלייה מ-93.6% ב-1975 ל-134.1% בשנת 2011. החל ב-2003 אחוז התפוסה במרכז הרפואי ת"א ע"ש סוראסקי גבוה מ-100%. אחוז תפוסה גבוה במיוחד נרשם במחלקות הבאות: אונקולוגיה (235%), עור ומין (237%), פה ולסת (231%), כירורגיה כלי דם (222%), נשים (202%), נירורכיורגיה (192%) ואף אוזן וגרון (185%). במחלקת השהייה נרשם אחוז תפוסה גבוה מאוד - 2,893% , אך אלו הן בעצם 2 מיטות שמשרתות את החולים עד לאשפוזם במחלקה (מעין "מיטות חמות" שכל חולה שמגיע אליהן נרשם) (לוח 5.4). ב-2011 השהייה הממוצעת במרכז הרפואי ת"א ע"ש סוראסקי הייתה 5.4 ימים. משנות ה-2000 נרשמה יציבות יחסית בשהייה הממוצעת במרכז. בשלושת העשורים האחרונים (החל ב-1975) ירדה השהייה הממוצעת בכ-34% (לוח 5.5). חלקם של גילאי 65 ומעלה בקרב כלל החולים היוצאים מהמרכז הרפואי תל-אביב כיום, עלה מ-22% בשנת 1972, ל-28% ב-1978/79 ולכ-34% בשנת 2012 (לוח 5.6).

פניות למיון

ב-2012 היו 172,668 פניות (לעומת 162,802 פניות ב-2011) לחדר המיון של המרכז הרפואי ת"א ע"ש סוראסקי (ללא מיון מילדותי ומיון גניקולוגיה), מהן 53% היו של גברים ו-47% של נשים. 54% מהפניות היו של תושבי ת"א-יפו, 6% מרמת גן, 5% מחולון, 4% מבת-ים, 3% מגבעתיים והיתר 28% - מיישובים אחרים. ב-2012 היו 9,330 פניות (בהשוואה ל-8,781 פניות ב-2011) למיון גניקולוגיה ו-29,043 פניות (בהשוואה ל-29,502 ב-2011) למיון מילדותי. רוב הפונות (61%) למיון גניקולוגיה היו בנות 30-44, כך גם רוב הפונות למיון מילדותי (70%). בשנת 2012 עמדה השהייה הממוצעת בחדר מיון כללי למשתחררים על 171 דקות (עליה בהשוואה לשהייה הממוצעת בשנת 2011 - 150 דקות) והשהייה הממוצעת בחדר מיון ילדים למשתחררים עמדה על 138 דקות (ירידה בהשוואה לשהייה הממוצעת בשנת 2011 - 156 דקות).

3. ביטוח רפואי

התפלגות המבוטחים בעיר לפי קופות החולים שונה מההתפלגות הארצית, ב-2012: 41.7% מבוטחים בקופ"ח של ההסתדרות הכללית (בישראל - 52.3%), 45.9% בקופ"ח מכבי (בישראל - 25.0%), 5.8% בקופ"ח לאומית (בישראל - 9.1%) ו-6.6% בקופ"ח מאוחדת (בישראל - 13.6%). מבין שלושת הערים הגדולות, אחוז המבוטחים בת"א-יפו בקופת החולים המאוחדת הינו הנמוך ביותר, ואחוז המבוטחים בקופת חולים מכבי - הינו הגבוה ביותר. דפוס דומה נמצא גם בשנים קודמות (לוח 5.8).

4. סיבות מוות

ב-2011 נפטרו 3,274 תושבים (לא כולל פטירת 13 תינוקות). סיבות המוות השכיחות ביותר בקרב כלל האוכלוסייה הן: שאתות ממאירות (סרטן) (23%), מחלות לב (איסכמית ואחרות) (12%), מחלות זיהומיות (7%), מחלות כלי הדם במוח (6%) וסוכרת (4%). בהשוואה לשנת 2005 נרשמה ב-2011 ירידה בשכיחות מקרי המוות כתוצאה ממחלות לב (15% מכלל מקרי המוות ב-2005) ועלייה בשכיחות מקרי המוות כתוצאה ממחלות זיהומיות (4% ב-2005) (לוח 5.9).
בחמש השנים האחרונות (2008-2012) ממוצע פטירת תינוקות בעיר עמד על 17 תינוקות בשנה. ב-2012 נפטרו בעיר 17 תינוקות ושיעורם לאלף לידות חי בעיר היה נמוך מזה שבכלל אוכלוסיית ישראל (2.0 לעומת 3.6, בהתאמה).

5. הפסקת הריון

בשנת 2011 ניתנו 1,421 אישורים להפסקת הריון לתושבות העיר ע"י הוועדות להפסקת הריון והם מהווים כ-8% מכלל האישורים שנתנו בישראל (זהו אחוז גבוה יחסית בהשוואה לחלקם היחסי של האישורים בירושלים ובחיפה העומד בשתייהן על כ-5%). 99.4% מהפניות להפסקת הריון בת"א-יפו קיבלו את אישור הוועדות, בהשוואה ל-99.1% בישראל.
בשנת 2011, שיעור האישורים להפסקת הריון שנתנו ל-1,000 בנות בגילאי 15-49 בעיר הוא גבוה מזה שבישראל: 13.6 ו-10.2, בהתאמה (2011). לאורך השנים מסתמנת ירידה בשיעור הפניות להפסקת הריון (ל-1,000 בנות בגיל 15-49) בעיר מ-31.4 ב-1988, 15.9 ב-2003, 14.7 בשנת 2008, 14.4 ב-2010 ו-13.6 ב-2011. יש לציין, שהנתונים הנ"ל מתייחסים רק להפסקות הריון שנערכו באופן חוקי. אין בידינו נתונים על הפסקות הריון שנעשו ללא אישור הוועדות להפסקות הריון.

6. מגן דוד אדום - אזור דן

מד"א אזור דן, שתחנתו הראשית בת"א, משרת את האוכלוסייה של הערים תל-אביב-יפו, בני-ברק, גבעתיים ורמת-גן. מבין אזורי מד"א, אזור דן הוא הגדול ביותר בארץ מבחינת נפח הפעילות שלו. על מנת לתת מענה טוב לנזקקים, פוזרו האמבולנסים בנקודות הזנקה משניות על מנת לקצר את זמן התגובה. נקודות ההזנקה נמצאות בת"א-יפו ברחובות שבטי ישראל, יגאל אלון, מאז"ה ואלקלעי, בבני-ברק ברחוב יצחק נפחא וברמת גן ברחוב הגלגל.
במהלך שנת 2012 הוזנקו 59,994 צוותים של מגן דוד אדום לעיר תל-אביב-יפו, מתוכם 82% הוגדרו כמקרה חירום והוזנקו 15,462 ניידות טיפול נמרץ.
עיקר הפניות למד"א מסווגות כמחלות מבוגרים (70%), תאונות דרכים (11%) ופציעות אחרות (11%). בשנת 2012 נרשמו 22 פניות תחת הסיווג רק"ק - ראש קרב קונבנציונלי.

7. הערכה עצמית של בריאות

על-פי הסקר החברתי של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה לשנת 2012 (להסבר מפורט על הסקר ראה בהגדרות פרק 3), כ-85% מתושבי העיר מעריכים את בריאותם כטובה או טובה מאוד, בדומה לכלל ישראל. באופן טבעי, אחוז גבוה יותר של צעירים מעריכים את בריאותם כטובה או טובה מאוד - כ-98% בקרב בני 20-34, לעומת כ-56% בלבד שצינו כך בקרב בני 65 ומעלה.